Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2025)0104

Politika tržišnog natjecanja – godišnje izvješće za 2024.

Rezolucija Europskog parlamenta od 8. svibnja 2025. o politici tržišnog natjecanja – godišnje izvješće za 2024. (2024/2079(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegove članke od 101. do 109.,

– uzimajući u obzir publikaciju Ursule von der Leyen od 18. srpnja 2024. naslovljenu „Izbor za Europu: političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2024. – 2029.”,

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti”,

– uzimajući u obzir izvješće Enrica Lette od 18. travnja 2024. naslovljeno „Više od tržišta”,

– uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda 21/2024 od 23. listopada 2024. naslovljeno „Državne potpore u kriznim vremenima – Brz odgovor, no postoje nedostatci u Komisijinom praćenju i nedosljednosti u okviru za potporu postizanju ciljeva industrijske politike EU-a”,

– uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ-a o koncentracijama)[1],

– uzimajući u obzir članak 11. UFEU-a kojim se propisuje da zahtjevi o zaštiti okoliša moraju biti uključeni u definiciju i provedbu politika i aktivnosti Unije u svrhu promicanja održivog razvoja,

– uzimajući u obzir članak 3. Odluke (EU) 2022/591 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. travnja 2022. o Općem programu djelovanja

[1] SL L 24, 29.1.2004., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj.

Unije za okoliš do 2030.[1], kojim se predviđa da se subvencije štetne za okoliš, posebno subvencije za fosilna goriva, bez odgode postupno ukidaju,

– uzimajući u obzir presude Suda Europske unije od 3. rujna 2024. u predmetu C-611/22 P *Illumina/Komisija*[2], od 10. rujna 2024. u predmetu C-465/20 P *Europska komisija / Irska i dr.*[3] i od 10. rujna 2024. u predmetu C-48/22 P (*Google i Alphabet / Komisija*)[4],

– uzimajući u obzir izvješće Komisije iz lipnja 2024. naslovljeno „Zaštita tržišnog natjecanja u svijetu koji se mijenja – Dokazi o razvoju tržišnog natjecanja u EU-u tijekom posljednjih 25 godina”,

– uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Uloga trgovaca robom u oblikovanju poljoprivrednih tržišta”, koju je u studenome 2024. objavio Resorni odjel za strukturnu i kohezijsku politiku,

– uzimajući u obzir izvješće Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala od 20. prosinca 2023. naslovljeno „Izvješće o tržišnom udjelu agencija za kreditni rejting: izdanje za 2023.”,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A10-0071/2025),

A. budući da je u aktualnom zahtjevnom gospodarskom, klimatskom i geopolitičkom kontekstu, obilježenom nesigurnošću i nepredvidljivošću, potreban nov pristup europskoj konkurentnosti kao i konkretne strategije za poticanje gospodarskog rasta;

B. budući da pravilna provedba okvira politike tržišnog natjecanja EU-a rezultira nižim cijenama, većom kvalitetom, većim izborom za potrošače, bržim inovacijama te pravednijim i otpornijim gospodarstvom te da se na taj način štite uvjeti ulaska subjekata na unutarnje tržište, suzbijaju zlouporaba vladajućeg položaja, monopoli i prakse kojima se narušava unutarnje tržište;

C. budući da se u izvješću Marija Draghija ističe da EU raspolaže širokom i diversificiranom bazom industrijskih inovacija sa snažnom komparativnom prednošću u području zelenih tehnologija, ali da su potrebni trajni napori kako bi se ta prednost zadržala; budući da je u

---

1 SL L 114, 12.4.2022., str. 22., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/591/oj.

2 Presuda Suda od 3. rujna 2024., *Illumina/Komisija*, C-611/22 P, ECLI:EU:C:2024:677.

3 Presuda Suda Europske unije od 10. rujna 2024. u predmetu C-465/20 P *Europska komisija / Irska i dr.*, ECLI:EU:C:2024:724.

4 Presuda Suda Europske unije od 10. rujna 2024. u predmetu C-48/22 *Google i Alphabet / Komisija*, CLI:EU:C:2024:726.

tom pogledu od presudne važnosti integracija klimatskih i okolišnih pitanja u politiku tržišnog natjecanja; budući da se u izvješću Enrica Lette navodi da je nedostatak integracije EU-a u financijskom, energetskom i elektroničkom komunikacijskom sektoru glavni razlog pada konkurentnosti Europe;

D. budući da bi politika tržišnog natjecanja EU-a mogla doprinijeti jačanju otpornosti unutarnjeg tržišta kao i postizanju ciljeva europskog zelenog plana, Digitalnog kompasa do 2030. i Kompasa konkurentnosti, za koje ključnu ulogu imaju međunarodna razmjena i suradnja;

E. budući da Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebaju djelovati nepristrano i objektivno kako bi se zadržala vjerodostojnost politike tržišnog natjecanja EU-a; budući da je politička neovisnost tijela nadležnih za tržišno natjecanje iznimno važna kako bi se zajamčile nepristranost i vjerodostojnost politike tržišnog natjecanja;

Opća razmatranja

1. smatra da se pravom EU-a o tržišnom natjecanju nastoji zaštititi od prekomjernih razina koncentracije i gomilanja tržišne moći te iznova potvrđuje važnost politike tržišnog natjecanja za poticanje učinkovitosti, inovacija i rasta, stvaranje jednakih uvjeta i zaštitu potrošača osiguravanjem da tržišta ostanu konkurentna, učinkovita, dinamična i inovativna te da pružaju visokokvalitetne proizvode i usluge po pravednim cijenama i uz širok izbor;

2. ponavlja da bi politika tržišnog natjecanja trebala doprinositi svim politikama EU-a, naročito u području održivosti, energetike, obrane i digitalizacije; pozdravlja predanost Komisije novom okviru za državne potpore, kao dopuni planu za čistu industriju, kako bi se zajamčila konkurentnost na temelju mobilizacije potrebne javne potpore za energetsku tranziciju radi dekarbonizacije industrije EU-a te istodobno osiguralo da se time ne ometaju inovacije, ne povećavaju cijene niti ograničava konkurenciju na unutarnjem tržištu; ponavlja da državne potpore ne bi smjele narušavati pošteno i učinkovito tržišno natjecanje;

3. naglašava da globalna snaga i važnost jedinstvenog tržišta EU-a ne proizlaze samo iz njegove unutarnje i vanjske konkurentnosti već i iz njegove sposobnosti da postavlja zajedničke standarde i jamči teritorijalnu koheziju; napominje da bi istodobno tvorci politika trebali uzeti u obzir međunarodna regulatorna i tržišna kretanja te poziva Komisiju da nastoji ostvariti trajni dijalog i suradnju na međunarodnoj razini, među ostalim u vidu sporazuma o suradnji druge generacije koji omogućuju učinkovitiju razmjenu informacija među tijelima nadležnima za tržišno natjecanje te povećanje utjecaja na politiku tržišnog natjecanja na globalnoj razini; ističe važnost

Europske mreže za tržišno natjecanje (ECN) i poziva Komisiju da u tom pogledu prednost da trajnom konstruktivnom dijalogu i suradnji na međunarodnoj razini; poziva na koordinaciju među nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kako bi se osigurala ujednačena primjena pravila tržišnog natjecanja te ističe potrebu za intenzivnijom suradnjom između protumonopolskih i drugih sektorskih regulatora;

Konkurentna Unija

4. podržava Komisijinu predanost ulaganju u održivu konkurentnost; pozdravlja naglasak koji se u izvješću Marija Draghija stavlja na inovacije, ulaganja, integraciju tržišta, dekarbonizaciju i otpornost te usredotočenost izvješća Enrica Lette na integraciju, autonomiju i solidarnost; potiče politike kojima se promiču inovacije, konkurentnost te održiv i uključiv rast;

5. naglašava potrebu za koordiniranom, ciljanom i istinski europskom industrijskom politikom usmjerenom na jačanje konkurentnosti; ističe da to ne smije dovesti do dominacije na tržištu ili njegove zlouporabe, narušavanja cijena ili ekonomske neučinkovitosti te ukazuje na potrebu za učinkovitim postupcima kontrole koncentracija;

6. smatra da bi svaka državna potpora koja se dodjeljuje trebala biti usklađena s ciljevima politike EU-a; prima na znanje namjeru Komisije da pruži smjernice o usklađenosti državnih potpora s dimenzijom inovacija, klime i gospodarske sigurnosti kao i njezine mjere namijenjene smanjenju i postupnom ukidanju subvencija za fosilna goriva u okviru plana za čistu industriju; usto, potiče države članice da razmotre uvođenje dodatnih uvjeta za primanje državnih potpora; poziva na to da poduzećima koja se koriste poreznim oazama izvan EU-a uskrati pravo na državnu potporu; poziva Komisiju da istraži neusklađenost mehanizama povrata sredstava;

7. prima na znanje izvješće Komisije u kojem se tvrdi da su se u posljednjih 25 godina tržišna koncentracija, marže i dobit povećali, dok se dinamika industrije smanjila unatoč aktivnoj provedbi prava tržišnog natjecanja; primjećuje i da je utvrđeno da je to povećanje marži posljedica preraspodjele tržišnog udjela u korist najvećih poduzeća; nadalje, ističe da su slabe razine tržišnog natjecanja imale snažan negativan utjecaj na potrošače, kupovnu moć i konkurentnost poduzeća iz EU-a kao i na ukupan gospodarski rast; podsjeća na to da bi se pri primjeni prava tržišnog natjecanja trebalo usredotočiti na osiguravanje otvorenih i konkurentnih tržišta na kojima nema praksi narušavanja tržišnog natjecanja;

8. ističe da se državne potpore sve više koriste za potporu ciljevima industrijske politike; podsjeća ne to da takve potpore, kako je dopušteno člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a, ne smiju

negativno utjecati na trgovinske uvjete ili zajednički interes; primjećuje razlike u fiskalnim kapacitetima država članica i upozorava na to da fragmentiranost državnih potpora dovodi do nejednakih uvjeta; poziva Komisiju da prati te utjecaje i osigura integritet jedinstvenog tržišta, što se može postići upotrebom zajedničkog financijskog instrumenta za europsku industrijsku politiku, kao što je Europski fond za konkurentnost, kako je predsjednica Komisije von der Leyen predložila u svojim političkim smjernicama; poziva Komisiju i države članice da ne sudjeluju u tržišnom natjecanju u području subvencija jer se time samo produbljuju tržišni poremećaji, osobito kada je riječ o financiranju neučinkovitih poduzeća; zaključuje da privremeni okviri za državne potpore nisu uspjeli spriječiti daljnju fragmentaciju tržišta i napominje da je 77 % prijavljenih državnih potpora došlo iz samo dvije države članice; poziva na strože praćenje prijava državnih potpora i bolje izvješćivanje o državnim potporama te na transparentnost u skladu s preporukama Europskog revizorskog suda;

9. naglašava bitnost važnih projekata od zajedničkog europskog interesa za financiranje projekata unutar Unije s prekograničnom dimenzijom; ističe da bi važni projekti od zajedničkog europskog interesa trebali imati istinsku dodanu vrijednost EU-a, tj. da bi trebali pozitivno utjecati na više od jedne države članice; poziva Komisiju i države članice da osiguraju da se svi postupci prijava državne potpore dovrše najkasnije u roku od šest mjeseci;

10. prima na znanje procjenu iz izvješća Marija Draghija prema kojoj je za zaštitu konkurentnosti EU-a potrebno dodatnih 800 milijardi EUR godišnje; svjestan je važnosti javnih i privatnih ulaganja u tom kontekstu; ističe da proračun EU-a mora raspolagati odgovarajućim sredstvima za tu svrhu; smatra da je dovršetak unije za štednju i ulaganja ključan za mobilizaciju privatnih ulaganja, rješavanje problema fragmentacije unutarnjeg tržišta i podupiranje industrijske strategije EU-a; prepoznaje hitnu potrebu za reformama uz učinkovitu provedbu triju područja djelovanja navedenih u Draghijevu izvješću: i. premošćivanje inovacijskog jaza između Unije i SAD-a tj. Kine; ii. zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost kako bi se ubrzala energetska tranzicija i smanjili troškovi energije; i iii. povećanje sigurnosti i smanjenje ovisnosti;

11. pozdravlja zaštitu jednakih uvjeta na europskim tržištima te među europskim poduzećima i njihovim radnicima zahvaljujući antidampinškim mjerama kojima se sprečava narušavanje tržišnog natjecanja putem stranih državnih potpora; poziva Komisiju da brzo iskoristi dostupne trgovinske instrumente za javnu nabavu i strane subvencije kako bi se spriječilo nepošteno tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu;

Prioriteti izvršavanja

12. primjećuje promjene u poslovnim praksama i ističe smanjenje broja slučajeva kartela; međutim, upozorava na nove oblike štetnog ponašanja, kao što su prešutni tajni sporazumi i algoritamski tajni sporazumi, te naglašava potrebu za usklađivanjem provedbenih prioriteta s tim promjenjivim okruženjem;

13. prima na znanje prijedlog iz izvješća Marija Draghija o „novom instrumentu za tržišno natjecanje” kao fleksibilnom alatu za istraživanje tržišta osmišljenom za rješavanje problema tržišnog natjecanja koji nisu rezultat protutržišnih sporazuma ili zlouporabe dominantnog položaja te za nametanje strukturnih mjera ili mjera praćenja poslovanja usmjerenih na budućnost na razini tržišta, među ostalim smanjenjem prepreka ulasku na tržište za konkurente u cilju povećanja konkurentnosti, poticanja inovacija i zaštite ranjivih potrošača; poziva Komisiju da analizira kako bi se tim alatom dopunio postojeći okvir za istraživanja u sektoru;

14. podsjeća ne to da Komisija u skladu s Ugovorom ima ovlast za reagiranje na izrabljivačke zlouporabe;

15. zna da postoji pravna osnova za strukturne mjere protiv zlouporabe prevlasti na tržištu; svjestan je da se pravilima EU-a o tržišnom natjecanju propisuje da se strukturne mjere trebaju primjenjivati samo kao krajnja opcija u slučajevima kada se mjere praćenja poslovanja pokažu neučinkovitima, no ipak izražava žaljenje zbog nevoljkosti Komisije da problem dominacije na tržištu rješava strukturnim mjerama; ponovno poziva na bolju upotrebu strukturnih mjera kao i na to da se mjerama praćenja poslovanja više ne daje prednost; potiče daljnje napore za jačanje njihove primjene kada je to potrebno; poziva Komisiju da bolje iskoristi instrument privremenih mjera kako bi se eliminirale sve prakse koje bi ozbiljno naškodile tržišnom natjecanju, posebno kada je riječ o dinamičnim tržištima koja se brzo razvijaju, kao što su digitalna tržišta;

16. pozdravlja činjenicu da je Komisija u svojem mandatu od 2024. do 2029. odredila stanovanje kao prioritet; poziva Komisiju da procijeni kako načela tržišnog natjecanja EU-a utječu na pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa; poziva Komisiju da ocijeni položaj socijalnih usluga od općeg interesa i izuzeće za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa u vezi s pristupačnim stanovanjem;

17. ističe važnost državnih potpora kao sredstva za smanjenje gospodarskog jaza između razvijenijih regija i otočnih područja EU-a, unutarnjih područja, najudaljenijih regija i gospodarski siromašnih područja; podsjeća na to da je dopuštanje državnih potpora u kontekstu usluga od općeg gospodarskog interesa i dalje ključno za opstanak tih područja, posebno u kontekstu državne potpore namijenjene povezivosti i drugih osnovnih usluga za zajednice koje žive u izoliranim, udaljenim ili perifernim regijama EU-a; poziva

Komisiju da istraži mogućnosti za dodatnu fleksibilnost u financiranju tih regija;

18. prima na znanje nedavnu presudu Suda Europske unije u kojoj je utvrđeno da jedna država članica nije prenijela Direktivu ECN+ u nacionalno zakonodavstvo; ističe važnost punog prenošenja Direktive ECN+ u nacionalna zakonodavstva; poziva sve države članice da osiguraju pravilnu provedbu te direktive;

Koncentracije i protumonopolske politike

19. sa zabrinutošću prima na znanje tumačenje Suda Europske unije o članku 22. Uredbe EZ-a o koncentracijama u predmetu C-611/22 P (*Illumina/Komisija*), kojim se napušta Komisijin pristup prihvaćanja upućivanja za one dogovore koji se ne moraju prijaviti; prima na znanje da Uredba EZ-a o koncentracijama Komisiji ne pruža dovoljno alata kako bi se nosila s „ubojitim” preuzimanjima; čvrsto vjeruje da učinak odluka o koncentracijama na unutarnje tržište opravdava uključivanje pravne osnove unutarnjeg tržišta u Uredbu EZ-a o koncentracijama kako bi se u potpunosti integriralo suzakonodavce, na sličan način kao u Aktu o digitalnim tržištima; poziva Komisiju da od država članica koje imaju ili mogu tražiti mjerodavnu nadležnost zatraži da istraže moguća „ubojita” preuzimanja u svjetlu svojih nacionalnih zakona o kontroli koncentracija te da nastave upućivati te dogovore u skladu s člankom 22. Uredbe EZ-a o koncentracijama; poziva Komisiju da razmotri mogućnost preispitivanja Uredbe EZ-a o koncentracijama kako bi se omogućilo ispitivanje koncentracija koje su ispod pragova EU-a ili nacionalnih pragova, bez obzira na uključene sektore;

20. napominje da je od stupanja na snagu Uredbe EZ-a o koncentracijama 2004. godine Komisija ili blokirala 0,7 % prijavljenih koncentracija ili ih je povukla nakon istrage;

21. konstatira da sami pragovi prihoda iz Uredbe EZ-a o koncentracijama možda nisu prikladni za otkrivanje svih slučajeva koje bi tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala preispitati; ističe prakse kojima se koriste poduzeća s dominantnim položajem kako bi izbjegla službene istrage, kao što je sve veća upotreba „partnerstava” u sektoru umjetne inteligencije, što dodatno upućuje na potrebu za revizijom Uredbe EU-a o koncentracijama;

22. pozdravlja prijedlog iz Draghijeva izvješća o „obrani inovacija” u slučajevima u kojima se određenom koncentracijom povećava sposobnost i poticaj za inovacije te poziva Komisiju da analizira i dodatno razvije taj koncept; nadalje, poziva da se uzmu u obzir pitanja od javnog interesa, poput utjecaja na radnike;

23. traži od Komisije da utvrdi nacionalne prepreke koje bi je mogle spriječiti da tržište EU-a utvrdi kao relevantno u svojoj analizi

koncentracija; poziva Komisiju da predstavi zakonodavni prijedlog za uklanjanje tih prepreka; napominje da je pri utvrđivanju definicije relevantnog tržišta u slučajevima tržišnog natjecanja i kontrole koncentracija potrebno pažljivo analizirati međunarodno okruženje; poziva Komisiju da, po potrebi, usvoji pristup konsolidaciji u EU-u usmjeren na budućnost, kako je predloženo i u izvješćima Draghija i Lette, uzimajući u obzir stratešku važnost i pozitivan učinak na tržišno natjecanje razmjera i povoljnih uvjeta ulaganja u određenim sektorima u poticanju inovacija i dugoročnog tržišnog natjecanja;

24. poziva na ažuriranje okvirâ za ocjenu koncentracija kako bi se odrazilo stvarno stanje digitalnoga gospodarstva, u kojem se tržišna snaga može očitovati na način koji nadilazi tradicionalni tržišni udio u jasno razgraničenim tržištima; podržava razvoj naprednih metodologija za analizu učinaka dominantnog položaja i mreža temeljenih na podacima, naglašavajući ključnu ulogu izbora potrošača u odabiru digitalnih usluga i uređaja; potiče Komisiju da unaprijedi mehanizme koji omogućuju interoperabilnost među uslugama i uređajima, potičući usto inovacije i tržišno natjecanje u digitalnom ekosustavu; potiče Komisiju da brzo napreduje u provedbi postojećih obveza u pogledu interoperabilnosti za usluge slanja poruka u skladu s Aktom o digitalnim tržištima, postojećih obveza u pogledu interoperabilnosti za pružatelje usluga računalstva u oblaku u skladu s Aktom o podacima te da započne s radom na preispitivanju Akta o digitalnim tržištima koje treba biti provedeno u svibnju 2026.; potiče Komisiju da provede postojeće obveze u pogledu interoperabilnosti u okviru Akta o digitalnim tržištima te da razmotri proširenje spomenutih obveza na usluge društvenog umrežavanja na internetu; podržava Komisiju da pri procjeni koncentracija u kojima bi širenje na susjedna tržišta imalo učinak daljnjeg jačanja dominantnog položaja na temeljnom tržištu poduzeća preuzimatelja u većoj mjeri uzme u obzir moguću štetu za tržišno natjecanje;

25. poziva Komisiju da riješi problem protumonopolskih istraga koje predugo traju, a tijekom kojih poduzeća i dalje ostvaruju koristi od praksi kojima narušavaju tržišno natjecanje; poziva Komisiju da odredi odgovarajuće rokove za protumonopolske predmete i osigura učinkovito daljnje postupanje na temelju donesenih odluka; poziva Komisiju da donese dodatne privremene mjere kako bi se eliminirale sve prakse koje bi ozbiljno škodile tržišnom natjecanju, naročito kada je riječ o dinamičnim tržištima koja se brzo razvijaju, kao što su digitalna tržišta;

Sektorske politike

26. pozdravlja dvije povijesne sudske presude Suda iz rujna 2024. kojima se potvrđuje tvrdnja Komisije da irski porezni dogovor s Appleom predstavlja nezakonitu državnu potporu te da je Google zloupotrijebio svoj dominantni položaj protivno Ugovorima; potvrđuje

da se pravni okvir u Irskoj u međuvremenu promijenio; potiče Komisiju da nastavi sa suzbijanjem zlouporaba državnih potpora koje uključuju selektivno odobravanje poreznih olakšica poduzećima;

27. primjećuje štetan učinak međunarodne porezne konkurencije; podsjeća na svoju potporu provedbi drugog stupa Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD); izražava duboko žaljenje zbog izvršnog naloga predsjednika SAD-a od 20. siječnja 2025. u kojem se navodi da je globalni porezni sporazum OECD-a u Sjedinjenim Američkim Državama „nevažeći ili bez učinka”; naglašava važnost multilateralizma kako bi se osiguralo da multinacionalna poduzeća plaćaju svoj udio u oporezivanju ondje gdje se vrijednost stvara; smatra da bi EU trebao u potpunosti podržati Direktivu o drugom stupu OECD-a;

28. upozorava na zabrinjavajuće tržišne koncentracije na raznim digitalnim tržištima, kao što su društvene mreže, tražilice, umjetna inteligencija, usluge računalstva u oblaku, e-trgovina, mikročipovi i internetsko oglašavanje; ističe stvarni i potencijalan negativni učinak na konkurentnost EU-a, otpornost lanaca opskrbe, slobodu medija, zaštitu privatnosti i podataka, društvo i demokraciju; potiče Komisiju da se bavi pitanjima koja su specifična za tehnološko tržište, uključujući snagu infrastrukture u segmentima hardvera i računalstva u oblaku, vertikalnu koncentraciju, algoritamsku manipulaciju u digitalnoj javnoj sferi i tržišni utjecaj na digitalnim tržištima, uzimajući kao primjer napredak postignut u okviru Akta o digitalnim tržištima; osim toga, poziva na pokretanje novih istraga u sektoru usluga računalstva u oblaku kako bi se dodatno osigurali pošteno tržišno natjecanje i inovacije, uzimajući u obzir stupanj tržišne koncentracije u tom sektoru i protutržišne prakse povezane sa složenim i netransparentnim uvjetima licenciranja ili prisilnim objedinjavanjem; nadalje, potiče Komisiju da se pozabavi sve većom vertikalnom koncentracijom dominantnih aktera u cijelom vrijednosnom lancu oglašavanja, koja ugrožava sektor internetskog oglašavanja EU-a;

29. prima na znanje brzi razvoj usluga u području umjetne inteligencije, koji može dovesti do koncentracije na tržištu; poziva Komisiju da u pogledu tog sektora zauzme pristup koji se temelji na ekosustavu, među ostalim razvojem i primjenom novih teorija štete, kako bi se odgovorilo na daljnju konsolidaciju dominantnih aktera u tom sektoru; ističe da Akt o digitalnim tržištima sadržava nekoliko odredbi koje se moraju primjenjivati kako bi se nadzornike pristupa spriječilo u ograničavanju novih programera umjetne inteligencije i poziva Komisiju da brzo djeluje kako bi se uklonio rizik od toga da potrošači budu prisiljeni upotrebljavati unaprijed određene usluge u području umjetne inteligencije na svojim mobilnim uređajima, osiguravajući pritom da sustavi umjetne inteligencije i dalje ostanu transparentni i da ih korisnici mogu birati, čime se štiti tržišno natjecanje i izbor potrošača; poziva Komisiju da istraži mogućnost

dodavanja generativne umjetne inteligencije kao nove osnovne usluge platforme u skladu s Aktom o digitalnom tržištu;

30. napominje da veliki digitalni akteri iskorištavaju svoju tržišnu moć, moć nad potrošačima, financijske resurse i koncentraciju podataka na jednom tržištu kako bi ojačali svoj položaj na drugom tržištu; ističe da se mali akteri zbog toga ne mogu natjecati s njima, što dovodi do još veće ovisnosti građana EU-a o malom broju istih poduzeća koja nisu iz EU-a i što ugrožava stratešku autonomiju; poziva na pojačan nadzor nad utjecajem položaja dominantnih aktera u digitalnom sektoru na druge sektore i na postizanje strateške autonomije EU-a, na temelju revizije smjernica o koncentracijama, kako bi se osiguralo da se tržišni utjecaj može učinkovitije nadzirati;

31. napominje važnost podataka i alata za analizu podataka kao jednog od odvraćajućih čimbenika kada je riječ o koncentracijama i stjecanjima u digitalnom sektoru; poziva na donošenje mišljenja Europskog odbora za zaštitu podataka u slučajevima koncentracija koje uključuju jedan ili više subjekata u digitalnim sektorima o relevantnosti skupova podataka za namjeravanu koncentraciju, osobnim podacima koji se u ciljanom preuzimanju obrađuju i učinku na prava na privatnost i zaštitu podataka koji namjeravana koncentracija može imati;

32. izražava zabrinutost zbog sve veće upotrebe dinamičnih mehanizama određivanja cijena diljem EU-a; poziva Komisiju da razmotri regulatorne mjere koje bi bile usmjerene protiv vrlo prilagodljivih i netransparentnih metoda određivanja cijena;

33. poziva Komisiju na odlučnu primjenu svih pravila o tržišnom natjecanju, uključujući Uredbu o stranim subvencijama i Akt o digitalnim tržištima, kako bi se riješio problem praksi nadzornika pristupa te poticala tržišta neograničenog tržišnog natjecanja kao i pošteno tržišno natjecanje; ističe da Komisija mora imati dovoljno osoblja za provedbu te istodobno napominje da novi alati kao i znanstvenici i ekonomisti iz različitih disciplina mogu djelovati s ciljem bolje provedbe prava tržišnog natjecanja; u prvom redu ističe da bi se Akt o digitalnim tržištima trebao primjenjivati strogo i neovisno, pri čemu vanjski pritisci ne bi trebali imati negativan utjecaj; naglašava da se Akt o digitalnim tržištima i potencijalne novčane kazne ne smiju koristiti kao alat za nagodbu u kontekstu raspravama o carinama, već kao temelj napora EU-a da osigura pravedna i konkurentna digitalna tržišta; prima na znanje šest postupaka u slučaju neusklađenosti pokrenutih protiv nekih nadzornika pristupa s utvrđenim statusom; izražava duboku zabrinutost u pogledu mogućih kašnjenja u kritičnim istragama i sposobnosti Komisije da ispoštuje svoje obveze prema kojima mora poduzeti sve u svojoj moći te da hitno donese odluku o postupcima u slučaju neusklađenosti;

34. sa zabrinutošću primjećuje fragmentiranost na brojnim potrošačkim tržištima, uključujući financijske usluge, telekomunikacije i energiju u kućanstvima, te poziva na bržu i veću integraciju tržišta ondje gdje postoje koristi za potrošače kao i na prepoznavanje činjenice da se tom integracijom tržišta mogu potaknuti ulaganja i inovacije;

35. izražava zabrinutost zbog visoke koncentracije u maloprodajnom, poljoprivrednom i automobilskom sektoru u prekomorskim područjima, pri čemu prekomjerne cijene osnovnih proizvoda i usluga koje su utvrdili poduzetnici s dominantnim položajem dovode do većih nejednakosti, nesigurnosti i teritorijalne nejednakosti; poziva Komisiju da pokrene istragu o mogućim zlouporabama vladajućeg položaja u skladu s člankom 102. UFEU-a;

36. sa zabrinutošću primjećuje visok stupanj tržišne koncentracije u europskom financijskom sektoru te njegovo kontinuirano prekomjerno oslanjanje na ograničen broj pružatelja usluga izvan EU-a; napominje da tri najveće agencije za kreditni rejting i dalje imaju tržišni udio veći od 90 %; izražava zabrinutost zbog kontinuirane visoke koncentracije na revizijskom tržištu subjekata od javnog interesa, pri čemu četiri poduzeća ostvaruju najveći dio prihoda Unije od revizija subjekata od javnog interesa, ograničavajući tako izbor i izlažući se riziku od pristranosti nadzornog tijela; poziva Komisiju da predstavi procjenu učinka o mogućnostima za rješavanje tih problema; potiče Komisiju da pažljivo ocijeni javne natječaje na temelju kojih se pribavlja stručno znanje sudionika na revizijskom tržištu kako bi se izbjegli mogući sukobi interesa;

37. izražava zabrinutost zbog krize cijena hrane i u tom pogledu primjećuje visoke razine tržišne koncentracije u lancima opskrbe hranom; ponovo poziva Komisiju da hitno provede detaljnu analizu opsega i učinka nabavnih saveza i tako posebnu pozornost posveti jamčenju poštenog tržišnog natjecanja i veće transparentnosti u trgovačkim praksama supermarketa i hipermarketa, posebno kada takve prakse utječu na vrijednost robne marke i izbor proizvoda ili kada ograničavaju inovacije ili usporedivost cijena; u tom kontekstu podsjeća na tržišnu koncentraciju u trgovini poljoprivrednim proizvodima, pri čemu četiri poduzeća u svojim rukama drže većinu svjetske trgovine usjevima; izražava žaljenje zbog toga što je Komisija ipak uvjetno odobrila koncentraciju poduzetnika Bunge i Viterra iz 2024. (predmet M.11204), unatoč zabrinutosti u pogledu tržišnog natjecanja; traži od Komisije da riješi problem prekomjernog gomilanja moći u rukama nekoliko velikih sudionika na tom tržištu kako bi se ojačao pregovarački položaj poljoprivrednika i potrošača; u tom kontekstu ističe provedbu novog alata za tržišno natjecanje;

38. prima na znanje visoku neto dobit banaka u EU-u tijekom tog inflacijskog razdoblja, uglavnom uslijed odgođenog učinka naglog pooštravanja monetarne politike na kamatne stope na depozite;

39. s posebnom zabrinutošću primjećuje dominantan položaj dvaju međunarodnih kartičnih shema na tržištu platnog prometa EU-a i njihov angažman u praksama koje jačaju i proširuju njihovu dominaciju na tom tržištu, čime bi se mogle dodatno povećati prepreke ulasku na tržište i ometati dugoročne inovacije[1] te što bi moglo dovesti do većih troškova za poduzeća u EU-u i u konačnici potrošače; poziva Komisiju da poduzme odlučne mjere, naglašavajući pritom potrebu za revizijom Uredbe o međubankovnim naknadama (Uredba (EU) 2015/751), kako bi se riješio problem velikog porasta naknada za kartične sustave koje naplaćuju međunarodni kartični sustavi te osiguralo pravedno, konkurentno i transparentno tržišno okruženje;

Sudjelovanje Parlamenta

40. naglašava da bi Parlament trebao biti dostatno uključen u oblikovanje politike tržišnog natjecanja; upozorava na prekomjerno oslanjanje na instrumente neobvezujućeg prava, kao što su smjernice i privremeni okviri u kojima je sudjelovanje Parlamenta ograničeno; poziva Komisiju da započne pregovore o međuinstitucijskom sporazumu o politici tržišnog natjecanja kako bi se provedbeni prioriteti formalizirali i za Parlament; poziva Europsko vijeće da donese odluku u skladu s člankom 48. stavkom 7. UEU-a kojom bi se omogućilo donošenje zakonodavnih akata u području politike tržišnog natjecanja u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom; naglašava da bi Parlament u svojstvu promatrača trebao biti više uključen u aktivnosti radnih skupina i stručnih skupina u Međunarodnoj mreži za tržišno natjecanje i OECD-u kao promatrač te u rad skupine na visokoj razini za Akt o digitalnom tržištu;

41. poziva izvršnu potpredsjednicu Komisije koja je zadužena i za politiku tržišnog natjecanja da ostane u bliskom kontaktu s nadležnim odborom Parlamenta i njegovom radnom skupinom za pitanja tržišnog natjecanja;

°

° °

42. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

---

[1] Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda Digitalna plaćanja u EU-u – Postaju sigurnija, brža i jeftinija unatoč preostalim nedostatcima”, 9. siječnja 2025., https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-01/SR-2025-01_HR.pdf.